

חוברת היכרות עם מושגי היסוד של פיבוט פתרונות שעובדים

לטובת ארגון

חוברת מושגי יסוד

פידוט פתרונות שיווקיים

החוברת מכילה את תקציר מושגי היסוד של גישת פיבוט שהינם **חלק** מהתכנים הנלמדים בקורס. על מנת ללמוד ולהכיר את גישת פיבוט באופן מעמיק ויישומי אנו ממליצים לרכוש את הקורס המלא ולהטמיע את גישת פיבוט בחיים האישיים והמקצועיים.

בהתאם לעקרונות ההשתתפות של פיבוט, אתם מוזמנים להשתמש בחוברת באופן שיועיל לכם ולא יזיק לזולתכם. כלומר: חוברת זו היא לשימושכם האישי בלבד, אין להשתמש בה כדי להדריך, ללמד או לכל שימוש מקצועי או מסחרי החורג משימוש עצמי.

www.pivot.org.il

office@pivot.org.il

חוברת מושגי יסוד

פידוט פתרונות לטכנולוגיה

מודל פיבוט נוצר במקורו על ידי שרון שני גונן ויעל ניסן.
כל הזכויות שמורות לחברת פיבוט קידום בריאות בפשטות בע"מ ©

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאכסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר, כל חלק שהוא מהחומר שבחברת זו.

שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת מחברת פיבוט בע"מ.

“

ניתן לצטט מהחוברת בהתייחסות ביבליוגרפית זו:

שני גונן, שרון, ניסן, יעל. פיבוט, השתתפות במצבי פגיעות במעגל החיים, חוברת מלווה לקורס הבסיס. בהוצאת פיבוט בע"מ, 2023.

”

מבוא למודל פיבוט

יצירת המודל והתפתחותו

את הגרסה הראשונה של מודל פיבוט, כתבו שרון שני גונן ויעל ניסן

שרון שני גונן, מרפאה בעיסוק עם תואר שני בטיפול קוגניטיבי התנהגותי - CBT התמחתה בבעיות ויסות, שהן בעצם שם אחר להתנהגויות של ילדים ומבוגרים שקשה לפענח אותן ולתת להן מענה.

יעל ניסן, מרפאה בעיסוק ובלשנית, שעבדה באותה תקופה בשירות הארצי לריפוי בעיסוק במשרד הבריאות, יזמה כתיבת מודל עבודה שיועד, בתחילה, למטפלים באנשים ברמת עצמאות נמוכה. הרעיון היה לכתוב קובץ הנחיות, שיעזור למטפלים בשטח להבין איך מתאים לטפל באנשים שאינם מילוליים או שאינם יודעים להנחות את הטיפול בהם.

מודל פיבוט הראשוני נכתב ב-2014 ובמשך שנתיים נוסה במסגרות רבות בארץ. גילינו כי כאשר מפעילים את פיבוט, התוצאה היא, פעמים רבות, ירידה של התנהגויות מצוקה, כך שפיבוט יכול להוות חלופה משמעותית לקשירה וריסון של אנשים במצוקה. מצאנו שרווחה והשתתפות עוזרות לאנשים במצבי פגיעות להתנהג באופן מתאים. עם השנים והניסיון נוספו לפיבוט דגשים ורעיונות שעוזרים ליישם את הגישה בשטח באופן מותאם למגוון אוכלוסיות מיוחדות ולכל אדם באשר הוא.

ב-2016 הקמנו את חברת פיבוט, שהכשירה צוותים טיפוליים בשימוש במודל פיבוט, וגם פיתחנו סביבות פיזיות תומכות רווחה – במיוחד עבור מחלקות סגורות בבתי חולים פסיכיאטריים וגריאטריים.

הפרויקטים שעשינו כללו שינוי של הסביבה הפיזית וגם שינוי של הדרך בה הצוותים התייחסו למטופלים ולהתנהגות שלהם.

כיום – חברת פיבוט מספקת שירותי ידע ייחודיים, גישה ומודל עבודה שמשנים את החשיבה ועוזרים לצוותים מטפלים, צוותים חינוכיים, אנשי מקצוע וכל מי שרוצים ללמוד איך לתת מענה מועיל ואנושי לאנשים במצוקה.

2014

2016

כיום

מבוא למודל פיוט

יצירת המודל והתפתחותו

PIVOT הוא מודל אקולוגי וככזה - מספק מבנה לחשיבה טיפולית גמישה. חשיבה זו, מתייחסת להתרחשויות במונחים של מערכות יחסים ויחסי גומלין בין פרטים המאכלסים סביבת חיים כלשהי, לבין סביבת החיים התומכת בקיומם.

פיוט נכתב מתוך צרכים העולים מהשטח הטיפולי המבקש דרכי עבודה יעילות ומיטיבות עבור אוכלוסיות בעלות מקדם פגיעות גבוה. כל זאת, על מנת לשפר את חוויית השותפים לטיפול, תפקודם ואיכות חייהם בסביבותיהם השונות.

אקולוגיה (מיוונית)

"תחום מדע העוסק ביחסי גומלין בין יצורים לסביבתם"

(Haeckel, 1866)

אקו = בית + לוגיה = לימוד של חקר
בית הגידול על היבטיו ותכונותיו
הפיזיות (הדומם) ושל היצורים
החיים בתוכו (החי).

פידוט הוא אכאס דלני מודניס

1. כל אחז ואחר יכולים ללמוד פידוט ולצור אנשים דמיונה

2. כל אחז ואחר מאיתנו יכולים להגיש למצד שניה דמיונה דמאלך
החיים, ואצ פידוט יכול לצור לנו!

מבוא למודל פיבוט

יצירת המודל והתפתחותו

פגיעות

מהי פגיעות, או מצב פגיע?

* על פי ההגדרה של ארגון הצלב האדום:

פגיעות מוגדרת כרגישות ויכולת מופחתת של אדם או קבוצת אנשים להתמודד, או להתאושש באופן ספונטאני מהשפעתם של גורמי סיכון. גורמי הסיכון יכולים להיות זמניים, קבועים, מולדים, קשורים לאדם עצמו או לסביבות חיון. פגיעות היא מצב יחסי ודינמי, יחסי לאדם עצמו ולחברה בה הוא חי ודינמי מול נסיבות חיון.

כדי לקבוע פגיעות, שואלים שתי שאלות:

1. לאילו סיכונים האנשים הללו פגיעים?
2. מה עושה אותם פגיעים לסיכונים הללו?

כדי לצמצם מצבי פגיעות, שואפים להקטין את ההשפעה של הסיכון עצמו, במידת האפשר, באמצעות:

הגדלת המוכנות לקראתם	שיפור היכולת לחיזויים	מציאת דרכים להפחתתם	זיהוי הסיכונים והגדרתם
בניית יכולות התמודדות, על ידי הנגשת משאבים בסביבה והתאמתם למצב הפגיע			הגדלת יכולת ההתרעה עליהם

פגיעות יכולה לנבוע ממצבים זמניים כמו מחלה, אָבָל, או ממצבים מתמשכים כמו עוני, נכות, מחלות, בדידות, חוסר ביטחון והגנה או מתח ממושך. אנשים מעצם היותם שונים זה מזה, מגיבים באופן שונה לחשיפה לסיכונים בסביבות חיהם. תגובתם קשורה לגורמים כמו מצב בריאותם הבסיסי, קבוצת השתייכות החברתית, המגדר, שיוכם האתני, גילם ושלל גורמים אחרים. **מודל פיבוט מתאים ועוזר במגוון מצבי פגיעות.**

מבוא למודל פיבוט

יצירת המודל והתפתחותו

משמעות השם - PIVOT

הציר סביבו מתקיימת תנועה ושינוי כיוון החשיבה והפעולה במודל

PARTICIPATION = השתתפות, באיזה אופן יכול אדם להשתתף עם ולמרות מצבו הפגיע – נכון לעכשיו

IN VULNERABILITY = במצבי פגיעות, מתייחסת לאנשים במצב מוחלש, באופן קבוע או זמני

OT = OVER TIME: במרחב הזמן, לאורך מעגל החיים, בכל הגילאים והמצבים

מבוא למודל פיבוט

הנחות היסוד של פיבוט

הנחות היסוד של פיבוט

התנהגויות חריגות כמו אלימות, צעקות, קללות, התנגדות ובכי - הן ביטוי למצוקה.

מתן מענה לצרכים, התאמה של החזקה, אפשרויות עיסוקיות, סביבה ואביזרים - ישפרו את רווחת המטופלים והמטפלים בהם וימנעו אלימות ופגיעה, קשירה וריסון.

פיבוט מספק מענה לשאלה "איך כן", איך כדאי ואפשר לפעול כדי לנהל חיים של רווחה והשתתפות - עם ולמרות מגבלות ואתגרים.

התנהגות מתאימה והשתתפות טובה ויציבה הן הישג נפלא.

רווחה מביאה ברכה ומאפשרת השתתפות; רק כשאדם נמצא ברווחה, ניתן להעריך את סוג השתתפות שלו ולאפשר לו להשתתף לפי יכולתו כעת. כאשר יכולת השתתפות הנוכחית יציבה לאורך זמן, אפשר לראות איך להתקדם.

BACK TO
BASICS

פרק ראשון: מבוא למודל פיבוט

שיעור 2 - פיבוט - גישה, מודל ומטרות

מה החידוש בפיבוט?

מודל רפואי-מדעי	פיבוט	מודל חינוכי חברתי
דגש על אבחנה כדרך למציאת תרופה	שיפור רווחה וקידום השתתפות של האדם המטופל ושל סביבתו, עם ולמרות שונות ומגבלות, תוך שינוי כללי ההשתתפות	השאיפה היא להביא או לקדם אנשים לנורמת התנהגות נהוגה ומקובלת חברתית והתפתחותית
הדגש הוא על השאלה: למה?	"דגש על איך כן"	דגש על התאמה לנורמה

פרק ראשון: מבוא למודל פיבוט

שיעור 2 - פיבוט - גישה, מודל ומטרות

שאלת הבסיס של פיבוט - השאלה ההומאנית

- השאלה ההומאנית היא כלי בסיסי בפיבוט, המאפשר לנו לשמור על אנושיות, בעת התייחסות לאנשים במצבי פגיעות ובכלל.
- השאלה ההומאנית עוקבת אחר הרעיונות המובעים במשפטים: "ואהבת לרעך כמוך" ולחילופין: "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך".
- השאלה ההומאנית מאפשרת לנו להמשיך ולראות את הזולת באופן אמפתי, עם ולמרות השוני בינינו.

השאלה ההומאנית מבקשת מאיתנו לחשוב ולבדוק:

לו זה אני במצב הפגיע הזה, מה אני מרגיש וצריך?
ואיך הייתי רוצה שינהגו בי או באחד מיקיריי במצב כזה?

בפיבוט אנחנו משתמשים בשאלה ההומאנית כדי לבדוק התאמה של שיטות ודרכי פעולה, וכן התאמה של סביבה וריהוט.

לדוגמה:

איך הייתי מרגישה אם הייתי חייבת לשבת על כיסא פלסטיק קשה?
אם היה אסור לי לצאת כשאני רוצה והייתי חייבת להשתתף בכל הפעילויות?

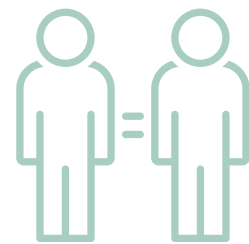

פרק ראשון: מבוא למודל פיבוט

שיעור 2 - פיבוט - גישה, מודל ומטרות

שאלת הבסיס של פיבוט - השאלה ההומאנית

כדי להבין יותר את השאלה ההומאנית, כדאי לחשוב על המושגים "שוני וכמוני":

כמוני

- כשאנחנו שוקלים "האם זה משהו שהייתי רוצה שיעשו כלפינו?" כדאי לזכור שבהיבט אחד, אנחנו, כמו כל האנשים והיצורים החיים - רוצים רווחה, שלא יכאב לנו, שיהיה לנו חופש תנועה ובחירה ושלא נסבול. זה ה"כמוני"

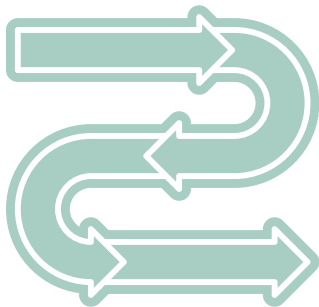

שוני

- ההיבט הראשון של השוני, הוא שאנשים רגילים יכולים, למרות שהצרכים הבסיסיים שלהם לא מסופקים - להמשיך ולתפקד.
- אנשים במצבי פגיעות ושונות - לא תמיד יכולים! הם יכולים להיות במצב של מצוקה גולמית מתמדת, ללא יכולת להביע מה קורה ולעזור לעצמם.
- ההיבט השני של השוני הוא שאנשים עם נזירולוגיה שונה, זקוקים לדברים שאנחנו לא בהכרח זקוקים להם, וכאן אנחנו חייבים לקחת בחשבון את הצרכים שלהם ולא לחשוב רק על עצמנו כפי שאנו מתפקדים כעת.

פרק ראשון: מבוא למודל פיבוט
שיעור 2 - פיבוט - גישה, מודל ומטרות

שלוש המטרות של פיבוט

מבוא למודל פיבוט

גישה, מודל ומטרות

שמירה והגנה

מטרות המודל בדרגה ראשונית מתייחסות לניהול סיכונים:

- הפחתה בהתפרצויות מצוקה ואלימות
- הפחתה בשימוש באמצעי ריסון פיזיים או תרופתיים
- שיפור שיתוף הפעולה בין כל השותפים בטיפול ואל מול האדם עצמו במקרים מורכבים

השתתפות וזרימה בסדר היום

מטרות המודל בדרגה שניונית, מתייחסות לניהול סדר יום ותוכן:

- שיפור חווית המטופל על ידי השגת רווחה
- עזרה בהבנת צרכיו של כל אדם, גם כאשר אינו מצליח לתקשר אותם ומתן מענה מותאם בתוך סדר היום
- התאמת דרישת ההשתתפות ליכולתו של האדם
- עזרה למטפלים ולמטופלים במעברים בין פעילויות וסביבות במשך היום
- שיפור תפקוד ב - ADL (פעילויות חיי היומיום)
- יצירה וחיזוק של שפה מקצועית משותפת לצוות רב מקצועי

נראות

מטרות המודל בדרגה שלישונית, מתייחסות לרמה הייצוגית/שיווקית:

- שיפור נראות סביבת המחיה והעבודה/הלימודים ומגוון הכלים הטיפוליים הזמינים בה
- שיפור יכולת ההסברה של הצוות
- חיזוק ושיפור של לכידות הצוות, שיתוף הפעולה בתוכו ותחושת הערך העצמי שלו

מושגי יסוד

רווחה ומצוקה

הגדרת הרווחה בפיבוט מבוססת על הגישה ההדונית: רווחה היא רגש חיובי, שביעות רצון והימנעות מכאב

לפי דודג' ועמיתיה (2012):

”**רווחה היא נקודת האיזון בין מאגר המשאבים של האדם לבין האתגרים**

”**והדרישות העומדים בפניו**

הגדרה זו נבחרה מתוך התחשבות באנשים שאינם יכולים לדווח על הרווחה של עצמם

משוואת הרווחה של פיבוט

נקודת האיזון בין המשאבים לבין הדרישות באה לידי ביטוי בתחושת ביטחון, נעימות ונוחות של האדם בסביבתו, ומהווה תנאי להשתתפות מיטבית. נקודת האיזון היא מקום שתמיד כדאי להחזיק בו "פלוס" במשאבים מול הדרישות.

נקודת האיזון

כשיש מאזן חיובי בין המשאבים לבין הדרישות

משאבים

כל כוח שעומד לרשות האדם ומאפשר לו תפקוד והשתתפות. לדוגמה: כוח, יכולת חשיבה, כסף, פניות, רצון, תמיכת אחרים ועוד

מושגי יסוד

רווחה ומצוקה

רווחה מול מצוקה - הגדרה תצפיתית מעשית

מצוקה	רווחה
התנהגות מזיקה, פוגעת ומלכלכת ביחס לאדם עצמו ולסביבתו	לא מזיק לעצמו ולסביבתו
מתנגד, נשאר ולא זז ויש צורך בהשקעה רבה של הצוות כדי שישתתף, או לחילופין: זז ולא נשאר ויש צורך להשגיח עליו	משתף פעולה בזרימת סדר היום בהתאם ליכולתו
אי שקט מוטורי או סטטיות למשך זמן רב או בעוצמה רבה	בהתבוננות באדם ניתן לראות איזון בין תנועה ומנוחה באופן מאוזן והרמוני וביחס ליחידת ההשתתפות וליום כולו

מושגי יסוד

רווחה ומצוקה

אחריות לרווחה ולהספקתה

מי אחראית לרווחה של אדם במצב פגיע?

ברוב האוכלוסיות המורכבות, השונות נוירולוגית, התקשורת "הרגילה" אינה מספיק מועילה. שונות נוירולוגית מדברת על כך שהמוח ומערכת העצבים של האדם שונות, או במבנה שלהן או בצורת שבה האדם תופס את העולם שסביבו. אנשים עם שונות נוירולוגית, יכולים להיות כאלה שנולדו עם אוטיזם, מוגבלות שכלית או מצבים דומים, ואנשים שהנוירולוגיה שלהם השתנתה בעקבות מחלה או תאונה כמו נפגעי נפש, אנשים עם דמנציה ועם פגיעות נוירופסיכולוגיות אחרות.

לאנשים אלה יכולים להיות:

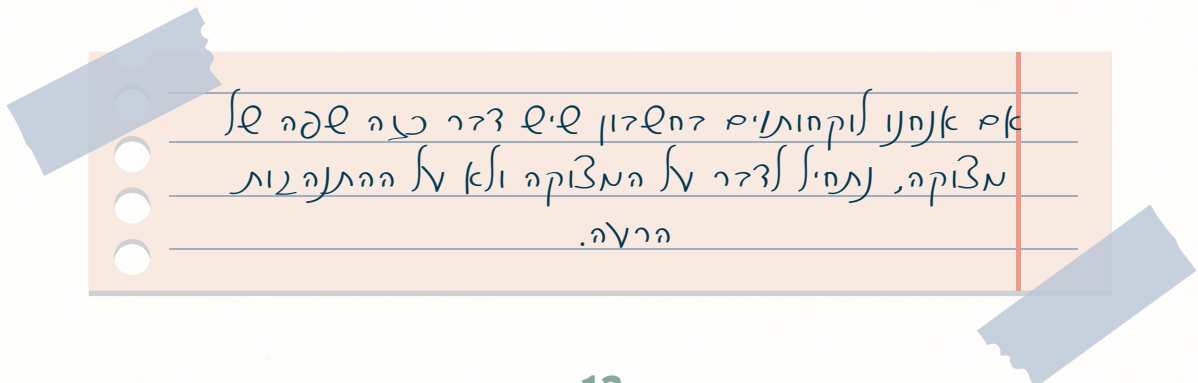
- מיעוט הבעות פנים המעידות על רגש, שימוש מועט במחוות
 - קושי ביכולת המשגה, חשיבה על חשיבה ודיוק שפתי לתיאור חוויה
 - שימוש במושגי גוף באופן סימבולי או גולמי כדי לתאר מצוקה
- האחריות לבדוק ולהוכיח שהאדם נמצא ברווחה חלה על המטפל**

למה חשוב להבין שהתנהגות שאנו רואים היא סימן של מצוקה?

ילדים ואנשים במצוקה לא בהכרח מספרים באופן ישיר על המצוקה שלהם:

- הם לא יודעים לעבד את המידע לתמונה שלמה
- הם לא מסוגלים להמשיג את החוויה השלמה
- הם חוששים לומר מה מטריד אותם או מה קרה

מה שקורה בפועל הוא שאנשים מתנהגים באופן שמפריע, או לא מצליחים להשתתף. ההורים, המחנכים והמטפלים עוסקים בניסיון להפסיק את ההתנהגות שמעידה על מצוקה, ולא עוזרים למצוקה להפסק או להשתתפות להתחיל.

מושגי יסוד

רווחה ומצוקה

מה קורה כאשר צרכים בסיסיים של המטופל אינם מסופקים?

"אל תגנוב, ניתן לך"

כשלאדם יש צורך בסיסי שאינו מסופק לו באופן סדיר ושהוא אינו יכול למלא אותו בעצמו, הוא יכול להיות עסוק רוב הזמן בהשגתו בכל דרך, כולל "גניבת משאבים".

צרכים לא ממולאים יכולים להיות: תחושת נוכחות וקיימות, תחושת ביטחון בעולם, צורך בקשר עם אנשים ועוד.

חווית המטפלת. כאשר מטופל כל הזמן לוקח מה שלא נותנים לו, היא קשה. יכולות להתעורר במטפלים תחושות כמו ביקורת, שיפוטיות וסלידה כלפי המטופל.

בפיבוט, אנו מזהים את הצורך ונותנים לאדם מראש, את מה שהוא בדרך כלל רגיל לקחת או "לצוד", כך שמעגל הגניבה - עונש - פגיעה - הופך למעגל של מילוי צרכים ורווחה.

לקריון זה משמש כדסים להתערבויות שמטרתן סיפוק צרכים. כזו להפסיק את הצאנה של האדם לצרכיו הדסיסיים - צריך להיות דרוש מעל לכל ספק שהם ימלאו דכל מצד ודכל תנאי.

סיפוק צרכים הוא זכות שאינה תלויה בדבר!

רווחה - למה כדאי?

- כי מה שעשינו עד עכשיו לא עובד
- כי אדם ברווחה הוא אדם עם יותר כוחות, פחות פוגע והורס
- כי קל ונעים יותר לשתף פעולה עם אדם שעוזר לרווחה שלנו
- כי רק כשאדם ברווחה אפשר לראות מה הוא באמת יכול לעשות
- כי אני הייתי רוצה שיאפשרו לי רווחה! ובמיוחד במצב של מצוקה ותלות

ואם לא הצלחנו לשכנע בכל צורה אחרת,

נשכנע בטיעון שכדאי לתת רווחה בשביל תופעת הלוואי:

התנהגות טובה, שיתוף פעולה בסדר היום ורווחה לכל שותפי הטיפול!

מושגי יסוד

רווחה ומצוקה

פירמידת הרווחה של פיבוט

צרכים תקשורתיים וחברתיים

להיות מובן, להיות בקשר
עם אחרים, לממש יכולות
וכישרונות

צרכים רגשיים וקוגניטיביים

תוכן, עניין, עיסוק, הבנת המתרחש, הבעה רגשית
והתייחסות לקיומי

צרכים בסיסיים

עוררות, נשימה, שינה, תזונה, צרכים, כאב, חום/קור,
ביטחון, מגע, נוכחות וקיימות, קשר אנושי ואיזון רפואי

פירמידת הרווחה משמשת אותנו כמדריך דין גולמי למודחן
לצורך דירור המצוקה הגולמית

מושגי יסוד

גולמי ומובחן

התנהגות גולמית:

התנהגות ללא "שם וכתובת", שקשה לזהות ממנה רצון, כוונה או העדפה. ההתנהגות מופיעה בדרך כלל כשיש מצוקה!

דוגמאות להתנהגות מצוקה גולמית:

- תבנית תנועה או מילה חוזרת "מקרוני" "פסטיגל" "אבא" "הביתה"
- פעולות כמו דפיקת ראש בקיר, צעקה חוזרת, אוננות
- אמירה עמומה שממנה קשה להבין מה בדיוק הכוונה: "לא רוצה", "קשה לי", "תפסיקי"
- אמירה ברורה שאינה באמת מעידה בהכרח על המשמעות האמיתית: "תתנהג כמו בן אדם", "אני רוצה הביתה"

התנהגות מובחנת:

התנהגות שמטרתה/משמעותה מובנת בקלות למתבונן ובמידה ופועלים על פי ההבנה שעולה ממנה המצוקה נפתרת.

דוגמה להתנהגות מובחנת:

אדם שאומר "יש לי כאב ראש", כאשר נותנים לו כדור להפחתת כאבים כאב הראש עובר והמצוקה נפתרת.

יש לשים לב להתנהגויות הנראות מובחנות אך הן למעשה גולמיות, כאשר נותנים לאדם מה שביקש ורואים שלא עוזר. כלומר, לא לייחס משמעות תקשורתית לתוכן מילולי גולמי.

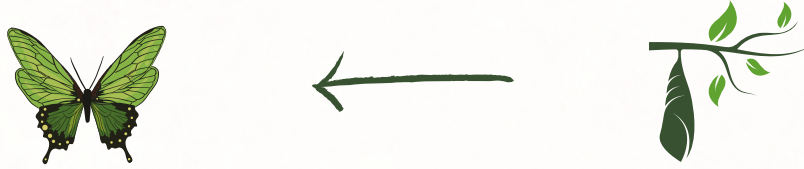
דוגמה להתנהגות שנראית מובחנת אך למעשה היא גולמית:

אישה עם דמנציה צועקת: "אני רוצה את אמא", כאשר מביאים את אמא שלה היא ממשיכה לצעוק את אותו המשפט.

מושגי יסוד

גולמי ומובחן

מגולמי למובחן ומגולמי לרווחה

הנתיב הראשון - מגולמי למובחן:

כשאנו מגלים מצוקה – הנתיב הראשון הוא להבין את סיבת המצוקה ולפתור את הבעיה על פי סיבתה, נקרא לו נתיב מגולמי למובחן.

הנתיב השני - מגולמי לרווחה:

הנתיב השני הוא לפתור את המצוקה בעזרת רווחה, בלי לדעת מה בדיוק קרה. נקרא לנתיב זה מגולמי לרווחה.

במידה ולא מצאנו את הסיבה למצוקה באחד מהצרכים הבסיסיים, אנו ניגשים לתת לאדם להיות ברווחה, יש להוריד דרישות ממנו ולהוסיף רווחה.

ניתן להסתמך על נוסחת הרווחה של האדם, אם יודעים אותה, או לכוון לרווחה כללית, כמו שנותנים לאנשים באבל.

האתגר: להכיר בהתנהגויות מאתגרות כהתנהגויות מצוקה ולהסכים שרווחה היא פתרון עבורן.

האתגר:

להכיר בהתנהגויות מאתגרות כהתנהגויות מצוקה ולהסכים שרווחה היא פתרון עבורן

מושגי יסוד

גולמי ומובחן

נתיב מגולמי למובחן ומגולמי לרווחה

נתיב מגולמי לרווחה		נתיב מגולמי למובחן	
אדם צועק "שמנת" הרבה פעמים	↪	אדם צועק "שמנת" הרבה פעמים; נותנים לו שמנת וזה לא עוזר	↪
מבינים שזו מצוקה והיא גולמית	↪	מבינים שזו מצוקה והיא גולמית	↪
מנסים לחקור מה קרה, אך קשה לדעת	↪	חוקרים מה קרה	↪
מנסים פתרונות לשיפור רווחה: אוכל, שתיה, טיפול לכאב, העסקה, החזקה וכו' וכן פתרונות תומכי רווחה כלליים כמו נדנוד, עטיפה.	↪	מגלים ש"שמנת" = צמא	↪
רווחה!	↪	נותנים מים	↪
		רווחה!	↪

שימו לב!

לא לקבל בשום אופן מצב שבו פוגעים בכם בכלל, ובמיוחד אנשים במלוא כוחם ושכלם!

מושגי יסוד

גולמי ומובחן

התנהגויות מצוקה לפי סוגים

בטבלה שלפניכם ניתן להשתמש בשתי דרכים:

1. לנסות לזהות התנהגות גולמית לפי הסוגים המפורטים
2. לנסות לתת עזרה לפי המפורט בעמודת "מה עושים"

מה עושים	ההתנהגות שרואים
בודקים האם מישהו פוגע באדם, האם יש מחלה פיזית או האם הסביבה מאיימת	נסיגה – מצב של אובדן כישורים קודמים שנובע מפגיעה שהאדם עבר או עובר. הפגיעה יכולה להיות פיזית, נפשית או שתיהן. אובדן, שינוי, התעללות, מחלה פיזית ועוד
מומלץ לתת מגוון ושילוב של תרופות לכאב, במידה וחושדים שהאדם סובל מכאב. יש להתייעץ עם רופא מומחה לאנשים שמתקשים להביע את עצמם *אפשר להציע כרית חמה, קרחון וכו'	כאב והתנהגויות הקשורות לכאב – לפעמים אנשים מביעים כאב באופן מובחן: "כואב לי הראש", או מצביעים על האזור הכואב. לפעמים הבעת הכאב היא גולמית, למשל: דפיקה של איברים, תנועות תלישה, יריקה, הכנסה מרובה לפה, הפעלה של תגובות חרדה – תוקפנות, בכי או התכנסות, סירוב או פחד מקפיצה, ריצה או דריכה על העקבים, כאבים הקשורים לווסת אצל נערות ונשים
עיבוד וייצוג (פירוט והרחבה בפרקים הבאים) או אמצעים סנסומוטוריים להרגעה ונחמה	כאב רגשי – שנובע מאובדן, פרידה, שינוי ועוד *חשוב לזכור שגם אנשים לא מילוליים חווים כאב רגשי

מושגי יסוד

גולמי ומובחן

התנהגויות מצוקה לפי סוגים

מה עושים	ההתנהגות שרואים
הטיפול: בקורס מטפלי פיבוט מתקדמים	קור / חום – לשים לב למקרים שבהם אנשים משתמשים בקור וחום כדי להרגיש נוכחות וקיימות בגלל בעיה באינטרוספציה, ייתכן שיש הצמדות לפריטי לבוש מסוימים וקושי להחליף
כאשר מופעלת תוכנית להחזקה של האדם, שבו מסופקת לו החזקה בזמנים ואמצעים קבועים, יורדות באופן משמעותי התנהגויות חיפוש ההחזקה שלו	צורך ביצירת תחושת נוכחות וקיימות – בעיה באינטרוספציה – כדאי לשים לב לשכיחות של התנהגויות חיפוש החזקה, לראות שהן אמנם מופיעות בכל עת שהאדם ער ואינו מוחזק באמצעי אחר
להפנות לרופא בליווי מכתב מפורט	בעיות בריאות ואיזון תרופתי – שינויים בשינה, עוררות, אכילה
מומלץ להעשיר במגע כחלק מתכנית העבודה של כל אדם בפגיעות	מגע – אוכלוסיות במצבי פגיעות רגישות לחסך במגע, ביטויים של חסך במגע יכולים להיות נסיגה, דכדוך והתכנסות

זכרו לכבד את הזכות של אדם להגיד לא.

**השאלה ההומאנית :
לו זה אני, האם הייתי רוצה שיכבדו את זכותי
לעשות משהו אחר?**

מושגי יסוד

גולמי ומובחן

התנהגויות מצוקה לפי סוגים

מה עושים	ההתנהגות שרואים
חשיפה מבוקרת, מגע לחץ עמוק, שילוב אמצעי ויסות בסביבה. בגיל ההתבגרות – הקלה של עומס הורמונאלי בעזרת אוננות, במידת האפשר	עומס יתר – מצב שבו מערכת העצבים אינה מצליחה לווסת עומס של גירויים. אופייני לסוגי שונות נוירולוגית כמו אוטיזם, הפרעת קשב, דמנציה ועוד. גורם להתפרצויות לצורך פריקת מתח שנקראות - Meltdowns
אם האדם וסביבתו סובלים מהתגובה של האדם לפחד: נתחשב בו, נרחיק את מקור הפחד, נראה אם אפשר להתיידד עם מקור הפחד, נבדוק אם ייצוג ותיווך עוזרים	ביטחון – נראה התנהגויות שקשורות לקפיאה, בריחה או תקיפה. האתגר הוא להתייחס להתנהגות באופן נקי מסיבתיות, ולהבין שיש מצב שכשמישהו מבקש ללכת לשירותים הרבה פעמים, למשל, זה לא בהכרח בגלל שיש עניין עם פיפי וקקי. • התנהגויות קפיאה יכולות להראות כאילו אדם יושב ממש יפה ובשקט, אבל למעשה רואים התנהגות של חרדה התנהגויות תקיפה הן ממש מבלבלות, ניתן לראות שהאדם תוקף את מה שנראה בעיניו המקור למצוקה שלו. חשוב לזכור שלא כל התנהגות תקיפה היא ממקור של חרדה

תבנית התגובה של אדם לחרדה

אינה לבחירתו ובוודאי

שאינה בחירה מודעת

מושגי יסוד

כן ולא

כן / לא – המובחנות הבסיסית

האם ניתן להבחין במחוות או סימנים שלאדם שלפנינו יש אפשרות לחלק את החוויות שלו לחוויות של כן ולא?

לכאלה שהוא רוצה, מסכים, חובב = **כן**
ולכאלה שהוא נרתע, לא מסכים ולא חובב = **לא**

סימן כזה יכול להיות תנועה, קול, התקרבות או התרחקות.

אם לא מזהים כן ולא מובחנים, לעיתים יש לערוך ניסוי ולצלם אותו – כדי להבין איך נראים ה"כן" וה"לא" של האדם הזה – אם יש לו כאלה.

אחרי שעשינו את הניסוי או הבדיקה והבנו איך הכן והלא של האדם נראים, מומלץ לשתף את כל המטפלים באדם בידע הזה.

נוסחת הרווחה

רשימת הדברים: פעולות, חפצים, מחוות, אוכל – שהאדם אוהב, רוצה, שמשרים עליו רגש נעים ותחושת הנאה.
הדברים האלה יכולים לשמש לעזרה בזמן שאדם במצוקה.

בפיבוט אנו קוראים לפריטים מנוסחת הרווחה לעיתים "תרופות" ומתכוונים – שיש לדברים בנוסחת הרווחה כוח לעזור ולהתמודד במצבי מצוקה, כמו תרופות אבל לא פרמקולוגיות אלא זמינות ושמישות כל הזמן.

משפט פיבוט

כאשר בודקים "תרופה", כדאי לקחת בחשבון את המשאבים המושקעים בה, את תופעות הלוואי שלה ואת משך הזמן שהיא עובדת/משפיעה על האדם, רק אז להחליט אם להשתמש בה.

מושגי יסוד

כן ולא

רשימת הכן והלא האישית הבסיס ל"נוסחת הרווחה של האדם"

	כן	לא
תקשורת: האם ניתן לזהות "כן" ולא" אצל האדם באופן מובחן	מסכים, רוצה, מתעניין, משתף פעולה	מסרב, דוחה, מתרגז, נרתע, מתעב, שונא
העדפות: מהי רשימת ה"כן" וה"לא" של האדם כבסיס לנוסחת הרווחה שלו	מסכים, רוצה, מתעניין, משתף פעולה	מקומות, אנשים, מזון, טמפרטורה, נמנע, נרתע

מושגי יסוד

כן ולא

מה קורה כאשר חסר "כן"?

- אדם נתפס שלילי או מתנגד
- קשה לו: ליצור "עצמי" משמעותי, לבנות נוסחת רווחה מותאמת אישית, למצוא גורמי הנעה ושמחה
- קורה לעיתים אצל אנשים שחוו "מוסדיטיס" = חשיפה לאורך זמן למצב של דלות, הזנחה ומחסור, חוסר ביטחון ביכולת לקבל או להשיג דברים שהם רוצים, הורגלו להשטחה רגשית - "לא אכפת לי" כאסטרטגיה למניעת פגיעה ואכזבה
- כדאי לבדוק יכולת הבעה רגשית ודיכאון

מה קורה כאשר חסר "לא"?

- אדם מתקשה להגן על עצמו, חשוף לניצול ופגיעה
- קשה ליצור "עצמי" משמעותי
- חסרים אסרטיביות וגבולות

מה אפשר לעשות כשאדם במצב גולמי ולא ניתן לזהות "כן" ו"לא"?

יש לבדוק מצוקה בתחום הצרכים הבסיסיים ולטפל בה: כאב, ביטחון, צמא, עצירות, קור, חום, איזון תרופתי.

מה לעשות כדי לגלות כן ולא?

- א. צילום סרטונים:** כדי להצליח להבחין במחוות קטנות, יש לצלם סרטון וידאו של האדם ולנתח אותו כאשר אנו פנויים וקשובים.
- ב. ההתנסות:** מאפשרים לאדם להתנסות בחוויות חושיות בסיסיות. לדוגמה: כרית חמה וקרררון, סוגי בדים - קטיפה ומברשת קשה, טעמים של שתיה - מתוק, חמוץ, צבעים, קולות וכדומה.
- ג. הבדיקה:** עוקבים אחר תגובותיו של האדם בצילום הווידאו של ההתנסות, ומנסים לראות משהו מהדפוסים הבאים:
כן: התקרבות, רוצה עוד, משך זמן שהייה ארוך יותר, הפניית מבט או ראש.
לא: התרחקות, דחיה, הפניית ראש לכיוון שני, שמיטה או זריקה של החפץ.

אינטרוספציה

אינטרוספציה, הגדרה ותפקידים

מהי אינטרוספציה?

אינטרוספציה היא מערכת חוש, ממש כמו שמיעה וראיה וטעם ומגע.

אינטרו = פנימי ↔ ספציה = תפיסה

מקום העיבוד של המערכת – באינסולה

מה עושה אינטרוספציה?

- אינטרוספציה אוספת ומפרשת את המסרים מהגוף של עצמנו
- עושה את החיבורים בין מספר תחושות/מסרים – שמהם אנו יוצרים מושגים.
- לדוגמה: כאשר אני מרגישה שהאוכל שהיה לי טעים עד עכשיו פתאום כבר לא טעים לי + יש לחץ ותחושת צריבה קלה בגרון + תחושת מלאות בבטן = ייתכן שמדובר בשובע.

+

כדי שנוכל לקבל את המסר השלם שהוא "את שבעה":
התחושות מהגוף צריכות להיקלט באופן ברור
המערכת צריכה לדעת לחבר אותן
והאדם צריך להצליח להיות קשוב אליהן

עיבוד תקין ותפיסה תקינה של מסרים הנקלטים מתוך הגוף – מייצרים מושג.

- מושג יכול להיות חיבור של תחושות גוף – כמו שובע, כמו עניין, כמו הנאה.
- מושג יכול להיות רגש – כמו שמחה, עצב, עלבון וכדומה.

היכולת לחשוב ולשוחח על מצבי גוף ונפש של האדם, מתאפשרת רק אם יש לאדם יכולת המשגה על רצף של זמן. מושגים כמו רעבה, שבעה, עייפה, כאובה, מוטרדת, שמחה, נהנית, סובלת ועוד – מאפשרים מגוון של תפקודים קוגניטיביים ותובנות אנושיות.

אינטרוספציה

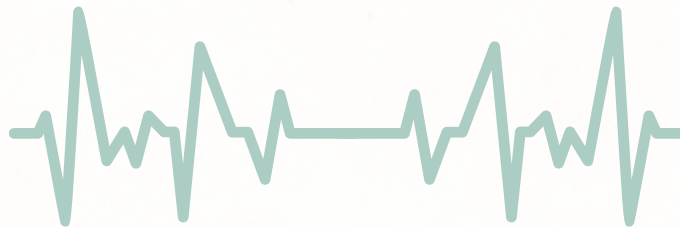
אינטרוספציה, הגדרה ותפקידים

תפקידי האינטרוספציה

- לספר לי מתי אני עייפה, רעבה, צמאה, צריכה פיפי
- קוצר נשימה וקצב לב – יתר או חסר
- מיקום ותגובה לכאב, קור או חום
- הבחנה בין תחושות מחשבות ורגשות
- תשתית לעיבוד מידע

איך יודעים מה מצב האינטרוספציה של אדם?

המדד המחקרי המרכזי – בו נעשה שימוש כדי למדוד את היכולת שלנו בתחום האינטרוספציה, היא היכולת שלנו לחוש את פעימות הלב שלנו, ללא מגע יד בנקודת הדופק.

לכל אדם יש רמה שונה של קשיבות לאינטרוספציה שלו.

בעולם הלא מחקרי – אנו בודקים את התפקודים שהאינטרוספציה אמורה לאפשר, ואת הסימפטומים שמופיעים בעת שהאינטרוספציה חלשה.

אינטרוספציה

מה קורה כאשר האינטרוספציה חלשה?

אינטרוספציה תקינה מול אינטרוספציה חלשה

כאשר האינטרוספציה תקינה:

- אפשר להפריד בין תחושות גוף מחשבות ורגשות
- אפשר להרגיש תחושת נוכחות וקיימות גם כשאני לא מוחזקת על ידי אדם או מבנה חיצוני
- יש העדפות ורצונות ברורים

כאשר האינטרוספציה חלשה:

- כל מצוקה מרגישה גולמית ומקבלת מענה גולמי, לא ברור מה קרה והפתרון דומה לכל מצבי המצוקה
- חייבים עזרה ותמיכה של אחר כדי להתמודד
- יש חרדה
- יש התפרצויות מסוג MELTDOWN - מסוג פריקת עומס יתר
- לא מצליחים לדעת אם רעבים, צמאים, עייפים, מודאגים או עניין פנימי אחר
- עניינים עם נקבי; קקי, פיפי, אכילה מרובה, אי אכילה, שתיה מרובה,
- הכנסת חפצים והחזקתם בפה, אכילת דברים שאינם מזון, אוננות ועוד
- עניינים בעור: תלישת שיער, צביטה חיתוך או פציעה עצמית, שריפה בשמש או חימום יתר, קירור יתר, לבוש יתר או תת לבוש
- בכי וחוסר אונים במקומות שנדרש "כוח פנימי"
- שימוש באמצעי ויסות כלליים, שלא מתאימים לגיל
- תחושה שההורים והמטפלים מותשים ולא יכולים לסמוך על האדם שידאג לעצמו, וכן, לא מצליחים לפתור את הבעיה ולהפסיק את ההתנהגות, לא משנה מה עושים

אינטרוספציה

מה קורה כאשר האינטרוספציה חלשה?

השלכות אפשריות של אינטרוספציה חלשה

- חרדה
- הפרעות אכילה
- מחלות נפש
- הפרעות בתפיסת הגוף
- בעיות קשב
- כשל אמפתי – קושי להתחשב בכללים חברתיים ובזולת בכלל
- קשיים בתפיסת הזמן
- קשיים בוויסות רגשי וקיום שיווי משקל תקין בין הצרכים שלי לצרכי הסביבה
- קשיים בהבנת מצבים לא מילוליים
- קושי בציות לחוקים חברתיים
- קושי בזיכרון הביוגרפי

היבטים רגשיים וחברתיים של אינטרוספציה חלשה

כדי לעבד ולווסת רגשות צריך להצליח לחוש בהם:
באופן מובחן
בעוצמה נסבלת

כאשר ילדים ואנשים לא מצליחים לחוש רגשות זה נקרא "אלקסיתימיה" או אגנוזיה רגשית זה כמו בעיית ראייה או שמיעה ברגשות.

כאשר חסרים מושגים ברורים לחוויות פנימיות וכאשר רגשות הם קשים להבחנה ולהבנה - נפגעת יכולת הייצוג של האדם

מכאן קשה לייצר אמפתיה לאחרים

קשה להבין מצבים והקשרים חברתיים

נראה התנהגויות "אוטיסטיות" - אך ללא סימנים נוספים לאוטיזם

אינטרוספציה

מה קורה כאשר האינטרוספציה חלשה?

סימנים אפשריים לאינטרוספציה חלשה אצל אנשים עם צרכים מיוחדים

- מתפשטים
- נחשפים לשמש או חום חזק
- שותים הרבה מים
- אוכלים הרבה
- מקיאים או כמעט מקיאים
- הרבה בכי חסר אונים
- מאוננים או מתעסקים עם איברי המין או הפתחים בגופם
- כאשר אדם מראה צורך רב בהחזקה חיצונית, אנו מניחים שיש לו קושי בהחזקה פנימית – שהיא תפקידה של האינטרוספציה
- "נדבקים" לזולת, במיוחד למי שחזק או גבוה בהיררכיה
- מבקשים שוב ושוב דבר שלא משתמשים בו, אומרים שוב ושוב את אותו הדבר, מדברים בלי הפסקה
- עושים קולות גרוניים או צועקים
- פוגעים בעור שלהם
- אוכלים עם כל אדם שאוכל
- מדברים או שרים או משמיעים קולות

ההערות אלה אנו מוסיפים במקרים

של אינטרוספציה חלשה היא מה שאנו

קוראים דפידוט - החזקה

החזקה

החזקה

- החזקה היא קו מחשבה והתערבות מרכזית בגישת פיבוט, לפיה עושים שימוש בחפצים, בפעילות או ברעיונות על מנת לעזור לאנשים להרגיש בטוחים ונינוחים בכוחות עצמם, ללא תלות בזולת, עם ולמרות קשיים ומגבלות בהחזקה עצמית
- החזקה היא מושג או רעיון בסיסי, לפיו לבני אדם יש צורך קיומי בנוכחות, קיימות והכרה והם יעשו כל דבר כדי להשיגן
- הרעיון הבסיסי של המושג החזקה, מגיע מהתאורטיקן וויניקוט, שדיבר על כך שהאם הטובה דיה, מחזיקה את התינוק בגופה ובנפשה
- במצב מיטבי, האדם מרגיש נוכח ומוחזק באופן טבעי, מבלי שהוא צריך לשים לב לכך או להקדיש לנושא מחשבה או מאמץ

הדמיה של מיכלי החזקה, ביה"ח איתנים

החזקה

ישנם מצבים בהם אנשים עסוקים באופן פעיל ומתמיד בהשגת החזקה לעצמם. אנו מניחים שהרבה מהמצבים הללו נובעים ממערכת אינטרוספטיבית שאינה מבצעת את תפקידה, ולא מייצרת עבור האדם תחושת נוכחות וקיימות מספיקה כדי לתפקד בעולם ברווחה.

מכיוון שאנחנו עדיין לא יודעים לתקן מערכת אינטרוספציה של אדם, החזקה היא הפתרון שלנו למצבים כאלה.

מה קורה כאשר אנשים לא מצליחים לספק לעצמם החזקה?

יש כמה פעולות וצורות התנהגות שאפשר לראות כאשר אנשים לא מצליחים לספק לעצמם החזקה באופן עצמאי ומנסים לעשות זאת בדרכים אחרות:

1. דברים הקשורים בעור – התפשטות, חשיפה לחום שמש או חימום, חשיפה לקור בחורף, לבוש בשכבות, לבוש צמוד מאד, חיתוך העור, פציעת העור, תלישת שיערות ועוד.

2. התעסקות עם נקבים, צינורות ופתחים בגוף – הכנסת ידיים או חפצים לפה, לאף ולאוזניים, לפי הטבעת ואיברי המין. החזקת צואה ושתן, התאפקות, הקאה או "העלאת גירה", שתייה או אכילה מרובות, החזקת חפצים קטנים ביד או בפה, אוננות מרובה וממושכת.

3. הפקת תנועה וקול – תנועה רבה במרחב או במקום, הפקת קולות מתמשכים כמו צעקות, קולות גרוניים, המהומים ושריקות או הפקת קול בעזרת חפץ.

4. דרישה להתייחסות מאנשים אחרים – פניה מרובה לאחרים, במיוחד לאנשים בעלי סמכות, אבל יכול להיות לכל אדם. למשל: אנשים יכולים לבקש דברים ולא להשתמש בהם, לשאול שוב ושוב שאלות שקיבלו עליהן כבר תשובה, להימצא במקום ולעשות דבר שמחייב התייחסות אליהם, לגעת הרבה בגופם של אחרים.

כאשר אנו מזהים התנהגויות מסוג זה, אנו מניחים שדרושה לאדם החזקה ושהוא אינו מצליח להחזיק את עצמו לבד.

החזקה

צורת ההחזקה שאדם עושה עבור עצמו היא לא לבחירתו, ולא מופעלת חשיבה מודעת בבחירה של המעשים שאדם עושה כדי להחזיק את עצמו ולהיות ברווחה.

החזקה היא צורך בסיסי, בלעדיו אי אפשר להתקיים, הוא נמצא ממש בבסיס פירמידת הצרכים של פיבוט, ביחד עם מים ואוכל. כאשר אדם נאלץ "לצוד" לעצמו החזקה, הוא בטוח יעשה עבודה גרועה – כי הבחירה שלו באיזה אופן "לצוד" את החזקה, היא לא מודעת ולא שקולה. לאדם במצוקה, הזקוק להחזקה, יש תחושה פנימית של חוסר והוא מתקשה להמשיג את המצב שהוא עצמו נמצא בו, בלי קשר למצבו הקוגניטיבי.

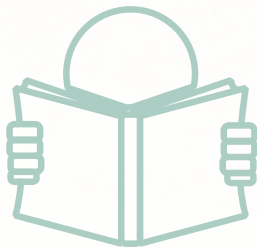
סוגי החזקה

★ מיון זה של סוגי החזקה נעשה לצרכי הערכה ולמידה בלבד, בחיים ★ הדברים מעורבים כך שאין צורך ואפשרות למיין ולהפריד את חלקי האדם

1. **החזקה קוגניטיבית** – החזקה זו מושגת באמצעות עניין, תוכן, דיבור עצמי, סדר יום, עבודה, עיסוקים ותחביבים

2. **החזקה סנסומוטורית** – מתבצעת דרך החושים והגוף באמצעות תנועה ופעילות גופנית, שימוש באביזרים חיצוניים כמו שמיכה, כורסה, כיסא נדנדה או מיכל ודומיהם

3. **החזקה רגשית** – שמושגת על ידי נוכחות אנושית וקשר עם אנשים או בעלי חיים, וכמו כן על ידי ייצוגים רגשיים, עליהם נדבר בהרחבה בפרק הייצוג

החזקה

סיבות אפשריות למחסור בהחזקה ומופעייהן

בעיה בהחזקה מתרחשת כאשר אחת מהדרכים שבהן אנשים משיגים החזקה, אינה עובדת טוב, בגלל שונות או מצוקה

סיבות אפשריות לבעיה בהחזקה קוגניטיבית

מוגבלות שכלית, לקויות למידה או פגיעות נוירולוגיות שונות, יכולות להביא לקשיים ב: הבנת הסיטואציה, הבנה זרימה בסדר היום, הבנת סיבה ותוצאה, הבנת ייצוגים קוגניטיביים או מגבלות בהבנת תוכן

סיבות אפשריות לבעיה בהחזקה סנסומוטורית

אינטרוספציה חלשה או חסרה, בעיות בעיבוד מידע או בוויסות יכולות להביא להתנהגויות של חיפוש החזקה המפורטות בפרק העוסק באינטרוספציה ועצמי

ממה יכולה להיגרם בעיה בהחזקה רגשית?

אינטרוספציה חלשה או חסרה, בעיות רגשיות ונפשיות שונות, וכן קשיי ייצוג יכולות להתבטא בדרישה לנוכחות מתמדת של אדם אחר, בדרישה להכרה שוב ושוב על ידי אחרים באופן שמטריד את הסביבה ובקושי לבצע פעולות ללא עידוד והכרה מתמידים מהסביבה

השתתפות

השתתפות הוא רעיון שנשען על מסמך מסגרת העשייה המקצועית בריפוי בעיסוק (המתע"מ). הרעיון אומר, שכל אדם משתתף באירועי ומשימות חיים במגוון דרכים, ושכל דרכי ההשתתפות מהוות השתתפות מתאימה וראויה. הבחירה שלנו בפיבוט במילה "סוגי" השתתפות ולא דרגות או רמות – באה לומר שסוגי ההשתתפות קיימים במקביל ואין סוג שהוא ראוי יותר או פחות להערכה.

מצוקות רבות של אנשים עם כל שונות שהיא, נובעות מחוסר התאמה בין סוג ההשתתפות שלהם לאפשרויות ההשתתפות בסביבתם ישנם סוגי השתתפות כמו "שהייה" למשל, שנתפסים חברתית כבטלה, עצלנות והסתובבות חסרת מעש.

היכרות עם סוגי ההשתתפות השונים והכרה בקיומם – מאפשרת יצירת סדר יום ובו יחידות העסקה מתאימות לכל אדם, בכל מצב, וקבלה של אופני השתתפות שונים של אנשים במעגל היום והחיים.

אדם רגיל יכול לחוות את כל סוגי ההשתתפות במהלך יום ממוצע.

אנשים עם שונות, במצבי פגיעות – יכולים להיות בסוג השתתפות אחד עיקרי במרבית היום שלהם.

כל אדם חווה טווח רחב ומגוון של סוגי השתתפות במהלך חייו ויומו.

אנשים במצבי פגיעות חווים טווח מצומצם של סוגי השתתפות.

הדבר הראשון שאנו עושים בפיבוט, הוא לזהות באיזה סוג השתתפות אדם נמצא 99% מהזמן ולייצר עבורו אפשרויות להיות בסוג ההשתתפות שלו.

סוגי השתתפות עוזרים לנו לתאר את הדרך שבה האדם שלפנינו משתתף, לתאם את הציפיות שיש לנו ממנו ולהתאים לו אפשרויות עיסוקיות מתאימות לסוג ההשתתפות הנוכחי שלו.

השתתפות

ניתן להעריך מה יכולותיו של האדם בתחום ההשתתפות רק כשהאדם נמצא ברווחה. במצב של מצוקה כללית אין אפשרות להעריך את השתתפותו של האדם.

במצב מצוקה – נוריד דרישות, נפעל ליצירת רווחה וכשתהיה רווחה יציבה – נעריך יכולות השתתפות.

הרעיון הזה נכון לכל בני האדם שנמצאים במצוקה.

מצבים של מצוקה בעקבות דרישות שלא מתאימות למשאבים של האדם:

האדם מצליח לעשות קצת מהפעולה ואחר כך לא עושה כלום זמן ארוך – לדוגמה אדם שנדרש לארוז חלקים בשקיות, עשה חמש שקיות ועכשיו שם את הראש על הידיים ומחכה שישחררו אותו.

האדם אומר שיעשה ולא עושה – לדוגמה אדם שמתבקש לטאטא את חדרו, או לסדר את הציד: אומר בסדר ולא עושה.

האדם דוחף, בורח או מפזר ומפרק פעולה שדורשים ממנו לעשות – אדם שדורשים ממנו לעזוב פעולה של התבוננות מהחלון לטובת קבוצת אומנות, דוחף את זה שמנסה למשוך אותו, ואז מפזר את החלקים שעל השולחן.

האדם לא מוכן ללכת למקום שבו מתרחשת הפעולה – אחרי דרישות חוזרות ונשנות מצד הסביבה לעשות פעולות שהאדם לא מצליח, הוא לא רוצה לבוא בכלל לתוך החדר או הסביבה שבה זה מתרחש.

בהערכת השתתפות זכרו:

תפקוד = היכולת להוציא לפועל, לעשות, להפיק בכוחות עצמי דבר, כל יום, 99% מהזמן.

בהשתתפות, העובדה שאדם הצליח לעשות משהו לעשר דקות, לא מספיקה כדי להגיד שזה סוג ההשתתפות שלו. אם האדם אינו עושה, המשמעות היא שכרגע הוא לא יכול.

בפיבוט: יכול = עושה

העסקה

העסקה

אנשים בתפקוד עצמאי, יכולים לדאוג לעצמם להעסקה ויכולים להרגיש נוכחים וקיימים גם כאשר לא מסופקת להם מסגרת חיצונית. לעומתם, אנשים ברמת עצמאות נמוכה – זקוקים לאפשרויות העסקה שאחרים מתכננים ומספקים בעבורם.

בפיבוט התוצרים שאנו רוצים שיופקו מהעסקה של אנשים עם צרכים מיוחדים הם רווחה לכולם והשתתפות מתאימה ומתגמלת לכולם. לאנשים המועסקים, למדריכים, לאנשי המקצוע ולמשפחות.

- העסקה היא מענה לצורך בסיסי והומאני של אנשים להיות מוחזקים בכל שעות הערות שלהם
- העסקה מותאמת מאפשרת השתתפות לכל אדם, בכל מצב ובכל סוג השתתפות, בין אם הוא מפיק תוצר נראה לעין ובין אם לא
- אפשרויות העסקה צריכות להיות זמינות עבור האדם בכל סביבה ובכל שעה ועדיף שלא יהיו תלויות בנוכחות רציפה של אנשים אחרים
- מטרתם של מרכזי העסקה לאנשים מיוחדים היא לספק את צרכיהם, לשמור על רווחתם ולעזור להם לנהל חיים של ערך. בעזרת הרעיונות המוצגים כאן, ניתן לעשות זאת מבלי לגרום לאנשים מצוקה
- תוצרים שניתן למכור או לתת לאחרים והם מעריכים אותם – מבורכים, אך כדאי שלא יהיו המטרה היחידה של העסקה

העסקה

יחידות העסקה

- כאשר זיהינו מהו סוג השתתפות של האדם ומהם המאפיינים שיש לכלול בו, אנו יכולים להרחיב ולגוון את יומו של האדם באמצעות הוספת יחידות העסקה מאותו סוג השתתפות.
- יחידות העסקה הם פרקי זמן שבהם אדם יכול להשתתף בסוג השתתפות מסוים.
- אין הכרח ביחידות העסקה מגוונות, במידה והאדם עושה דבר אחד וממלא בכך את יומו ואינו מראה מצוקה, נאפשר לו לעשות זאת.

חשוב לזכור ולכבד – יש לשמור על משוואת הרווחה! סוג השתתפות מורכב יותר הוא אינו המטרה, המטרה היא יצירת חיים המתאימים לאדם, ברווחה וביציבות.

סיכום

הרבה מאיתנו, אנשי המקצוע, למדנו על אבחנות ותיאוריות שנוגעות לאנשים עם אוטיזם, או בבריאות הנפש או עם דמנציה ואחרים.

פיבוט מדבר על הדרך שבה התיאוריות האלה פוגשות את העולם האמיתי, איך הן נראות בהשתתפות בשטח, ועוד יותר חשוב מזה - איך לעזור לאנשים עם כל סוג של שונות נוירולוגית, פגיעות או תפקוד - להצליח להשתתף בעולמם, לא כמו שאדם "רגיל" משתתף, אלא כמו שהם יכולים.

מומלץ ללמוד על כל סוג שונות נוירולוגית של אנשים שאתם מטפלים בהם, בהשתלמויות ההמשך המתקדמות של פיבוט.

SAME SAME
BUT
DIFFERENT

בואו נשמור על קשר!

שירותים ומענים:

הרצאות
והכשרות
לארגונים
ומוסדות

הדרכה וייעוץ
לאנשי מקצוע
וצוותים

טיפול וייעוץ
לאנשים
פרטיים

איך לומדים פיבוט?

קורס היברידי
שנתי בליווי
והנחיית שרון
שני גונן

קורס דיגיטלי
לצפייה ולמידה
עצמאית

הספרייה
המקצועית -
הרצאות
מוקלטות

קבוצת הפייסבוק - פתרונות שעובדים הקהילה של שרון שני גונן

האתר שלנו - ממש כאן עם כל המידע הנחוץ

טלפון ליצירת קשר: 050-5680860 - שרון

OFFICE@PIVOT.ORG.IL

תכנים נוספים

תכנים נוספים הנמצאים בחוברת הקורס המלאה:
SELF
תפקוד
שלבי התפתחות (גודל העולם, פחדים התפתחותיים, תקשורת ויחסים, רגשות וויסות רגשי, תפקודי ידיים)
מערכות חוש
עוררות
עקרונות עבודה להחזקה והעסקה
ייצוג
יחידות העסקה
סוגי השתתפות (נכסים ומתגמל, יצירת נכסים)
עקרונות התערבות (ניקוי נתונים, שיפוטיות, סיבתיות)
הגדרת הבעיה ומטרות (חוזה טיפולי, כתיבת מטרות, בנייה וניהול של תכנית התערבות)
שש אפשרויות
ספר הצרכים
שוני וכמוני
טכניקות לאיסוף מידע ופתרון בעיות